

Elternbrief Polnisch / List do rodziców

**Jak moje dziecko uczy się 2 języków,
języka niemieckiego i języka rodziny?**

Tekst: Dr. Michaela Ulich
Tłumaczenie: Magdalena Olpińska
Ilustracje: Silvia Hüsler

**Staatsinstitut für Frühpädagogik – IFP
München**

Gefördert mit Mitteln des Bundesministeriums des Innern
und des Bayerischen Staatsministeriums für Arbeit und Sozialordnung,
Familie und Frauen

Drodzy Rodzice,

Być może czasem zadajecie sobie pytanie:

„Jak moje dziecko uczy się języka niemieckiego?” albo

„Czy moje dziecko od małego może uczyć się dwóch języków?” albo też

„Czy moje dziecko będzie potrafiło dobrze posługiwać się językiem – na przykład w szkole?”

Takie pytania stawia sobie wielu rodziców. Tymi pytaniami zajmowało się także wielu pedagogów i naukowców.

Chcielibyśmy przekazać Państwu kilka informacji na ten temat i dać kilka wskazówek.

Czego potrzebują dzieci, aby językowo dobrze się rozwijać?

• Dzieci dobrze potrafią uczyć się różnych języków

Jeżeli w otoczeniu dziecka istnieją dwa różne języki, np. w domu jeden język, a w przedszkolu język niemiecki, to jest to wielka szansa dla przyszłości dziecka.

Badania pokazują: *dzieci mogą bez problemów uczyć się od małego dwóch (a nawet trzech) języków, jeżeli ich rozwój w tych językach jest odpowiednio wspierany.*

Kiedy ojciec i matka mówią różnymi językami, to każde z nich może rozmawiać z dzieckiem w swoim języku, i z tym dzieci potrafią sobie doskonale radzić. Ważne jest to, aby przede wszystkim małym dzieciom stworzyć w rodzinie jasne, zrozumiałe „zasady językowe”, tak aby dzieci mogły skojarzyć jeden język z konkretną osobą. Aby wiedziało, że „mama mówi tak, a tata tak, przy jedzeniu mówimy tak...” itd.

• Przedszkole jest szansą dla dziecka

W przedszkolu dziecko uczy się języka niemieckiego i wielu innych rzeczy, które są bardzo ważne dla jego rozwoju językowego – a także dla późniejszej nauki w szkole. Przedszkole jest dla dziecka wielką szansą i dlatego Państwa dziecko powinno po ukończeniu trzeciego roku życia regularnie do niego uczęszczać. Będzie miało wtedy wystarczająco dużo czasu, aby do momentu rozpoczęcia nauki w szkole dobrze poznać język niemiecki. *Wychowawcy w przedszkolu wspierają rozwój języka niemieckiego poprzez gry i zabawy, rozmowy, wierszyki i piosenki, książki z obrazkami i historyjki.*

Na początku, kiedy dziecko nie zna jeszcze języka niemieckiego, będzie być może poszukiwało w przedszkolu przyjaciół, którzy mówią w domu tym samym językiem, co ono. Pomoże to dziecku przyzwyczaić się do nowej sytuacji i poczuć bezpiecznie. Z czasem dziecko znajdzie także niemieckich przyjaciół.

• W jakim języku rozmawiają Państwo z dzieckiem?

Rodzice dostają czasem radę: „Proszę rozmawiać z dzieckiem po niemiecku, wtedy będzie mu łatwiej w szkole”. Ta rada jest zła. *Rozmawiajcie w języku, którym posługujecie się spontanicznie i naturalnie, i który znacie najlepiej – najczęściej jest to język ojczysty.* W tym języku znacie najwięcej słów i wiecie, w jaki sposób „zbudowane” są zdania. *Dzięki temu dziecko otrzyma podstawę, na której łatwiej zbuduje inne języki, np. nauczy się języka niemieckiego.* Trwa to wiele lat, zanim dziecko dobrze nauczy się mówić – dotyczy to zarówno pierwszego języka dziecka, jak i wszystkich kolejnych języków.

U niektórych dzieci występują fazy, w których chcą one używać tylko jednego języka – np. tylko języka niemieckiego. Odpowiadają po niemiecku nawet wtedy, gdy rodzice zwracają się

do nich w języku rodziny. Takie fazy to rzecz normalna. Jeśli będziecie konsekwentnie używać wtedy języka rodziny, i jeśli dziecko będzie słyszało ten język także przy innych okazjach, to go nie straci, będzie się go dalej uczyć jako słuchacz – a po pewnym czasie z pewnością zacznie także mówić.

• Jak rodzina może pomóc dziecku w rozwoju językowym?

Codzienne życie w rodzinie jest ważne dla rozwoju języka dziecka, ponieważ to w rodzinie dzieci uczą się swojego pierwszego języka.

Jakie konkretne możliwości ma rodzina, aby wspierać dzieci w ich rozwoju językowym?

➤ Radość mówienia i opowiadania

Języka nie można „wytrenować”, rozwija się on u młodszych dzieci każdego dnia, kiedy słuchają i same mówią – np. podczas zabawy, oglądania książeczek z obrazkami, wspólnych posiłków, w rozmowie z ludźmi, których kochają. *Codziennie rozmowy są dla dzieci bardzo ważne: należy opowiadać dziecku o swojej pracy, o dziadkach, o drobnych przeżyciach i sprawach, które się tego dnia zdarzyły*; a kiedy dziecko przygląda się np. pracy w kuchni, to opowiedzcie mu, co wkładacie do garnka. Cieszcie się z tego, że dziecko zadaje wiele pytań i dużo opowiada – co go dzisiaj zezłościło albo ucieszyło, co powiedziały inne dzieci w przedszkolu itd. *Opowiadając dziecko uczy się stopniowo wyrażać i objaśniać swoje odczucia i pragnienia.*

Dzieci uczą się najlepiej, kiedy czują się bezpiecznie i nie boją popełniania błędów. Czasami dzieci wymyślają słowa, bawią się językiem, sprawia im to przyjemność i jest dobre dla ich rozwoju językowego.

Natomiast poprawianie błędów dziecka, kiedy powie coś „źle”, nie jest dobre dla jego rozwoju językowego.

Dzieci, które są często poprawiane, tracą przyjemność mówienia i opowiadania.

Są zajęcia, przy których dzieci dużo się uczą i szczególnie dobrze rozwijają swoje sprawności językowe. Należą do nich przede wszystkim głośne czytanie, opowiadanie historii, oglądanie książek z obrazkami, powtarzanie wierszyków i śpiewanie piosenek.

➤ Wspólne oglądanie książek z obrazkami

Jeśli rodzice ze swoim dzieckiem – najlepiej codziennie – oglądają książki z obrazkami, jest to bardzo dobre dla rozwoju językowego dziecka. Jeśli rodzice „oglądają” z dzieckiem książeczki z obrazkami w języku ojczystym, to dziecko uczy się przy tym wielu rzeczy, które pomogą mu w nauce wszystkich kolejnych języków i są ważne dla późniejszej nauki w szkole – udowodniło to wiele badań naukowych.

Może także starsze rodzeństwo, ciocia albo dziadkowie znajdą czas, aby poczytać dziecku.

Przy oglądaniu książek z obrazkami i głośnym czytaniu ważne jest,

- aby sprawiało to dziecku i dorosłemu przyjemność (jeśli dorosły zadaje dziecku zbyt wiele pytań, może popsuć dziecku przyjemność)
- aby dziecko mogło jak najwięcej opowiadać o obrazkach i historii – wszystko co mu przyjdzie do głowy.

Jeżeli nie posiadają Państwo w domu książek dla dzieci w języku ojczystym i nie mogą takich wypożyczyć, to istnieje mimo to możliwość „oglądania” książek z obrazkami w języku ojczystym: jest wiele niemieckich książeczek, które nie mają tekstu wcale, albo bardzo

niewiele. Takie książki można wypożyczyć w bibliotece albo w przedszkolu, należy zapytać o to wychowawczynię dziecka. W domu mogą Państwo oglądać z dzieckiem te książeczki i rozmawiać o obrazkach w języku ojczystym – a może razem z dzieckiem wymyślicie historię, o której opowiadają obrazki. Albo dziecko przyniesie z przedszkola książkę i opowie po niemiecku, co jest na obrazkach i o czym opowiada historyjka.

Obecnie w księgarniach jest także dużo dwujęzycznych książek dla dzieci. Jeżeli dobrze znają Państwo język niemiecki, mogą Państwo urozmaicić zabawę: raz czytać dziecku po niemiecku, kiedy indziej w języku ojczystym. Dzieci mają czasem swoją ulubioną książeczkę, którą chcą stale oglądać i słuchać stale tej samej historii. Jest to dla nich bardzo dobre, bo w ten sposób uczą się „czuć” język.

➤ **Opowiadanie historii**

Dzieci kochają historie. Dzieci bardzo dobrze rozwijają się językowo, jeśli często słuchają historii, które opowiadają albo czytają im mama i tata, wujek, czy dziadek. *Uczą się rozumieć historię i ją opowiadać, co jest bardzo ważne dla późniejszej nauki w szkole.* Mogą to być historie z dnia codziennego, bajki, opowieści z dzieciństwa – wszystko, co podoba się dziecku i dorosłemu. Co by Państwo powiedzieli o codziennym opowiadaniu dziecku historii na dobranoc?

Także piosenki, zabawy palcami i rymy są dla rozwoju dziecka i jego sprawności językowych bardzo ważne – i sprawiają dzieciom wiele radości. Pamiętają Państwo jeszcze wierszyki i rymowanki ze swego dzieciństwa?

➤ **Telewizja to nie wszystko**

Oglądając telewizję dzieci koncentrują się przede wszystkim na obrazie, a nie na tym, co się mówi. *I najczęściej oglądają telewizję w ciszy. Dlatego telewizja nie sprzyja szczególnie rozwojowi języka dziecka.* Dzieci uczą się więcej, kiedy słuchają kasety z nagraniem bajki, albo kiedy rodzice opowiadają im historie na dobranoc. Jeśli dziecko ogląda telewizję, to ważne jest, aby porozmawiać z nim o obejrzanym programie.

➤ **Życie z dwoma językami – dzieci potrzebują wzorów**

Ważnymi wzorami dla dzieci są ich rodzice. *Niektóre dzieci doświadczają wysiłków rodziców, którzy chcą dobrze nauczyć się języka niemieckiego* – np. pytają oni dziecko, co znaczy jakieś słowo po niemiecku, albo uczęszczają na kurs językowy w przedszkolu. *To dzieciom pomaga.* Stają się one wtedy również ciekawe i dumne z tego, że uczą się języka niemieckiego. Dzieci widzą także to, czy ich rodzice cenią swój język ojczysty i go pielęgnują, i czy uznają znajomość drugiego języka za ważną.

Język jest skarbem....

Jeżeli Państwa dziecko mówi dwoma językami i uczy się dobrze w nich wyrażać, to posiada skarb, który będzie mu pomagał w dalszym życiu prywatnym i zawodowym. Tego skarbu nikt mu nie odbierze.

Życzymy Państwu i Państwa dziecku wiele szczęścia i sukcesów na tej drodze.